



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

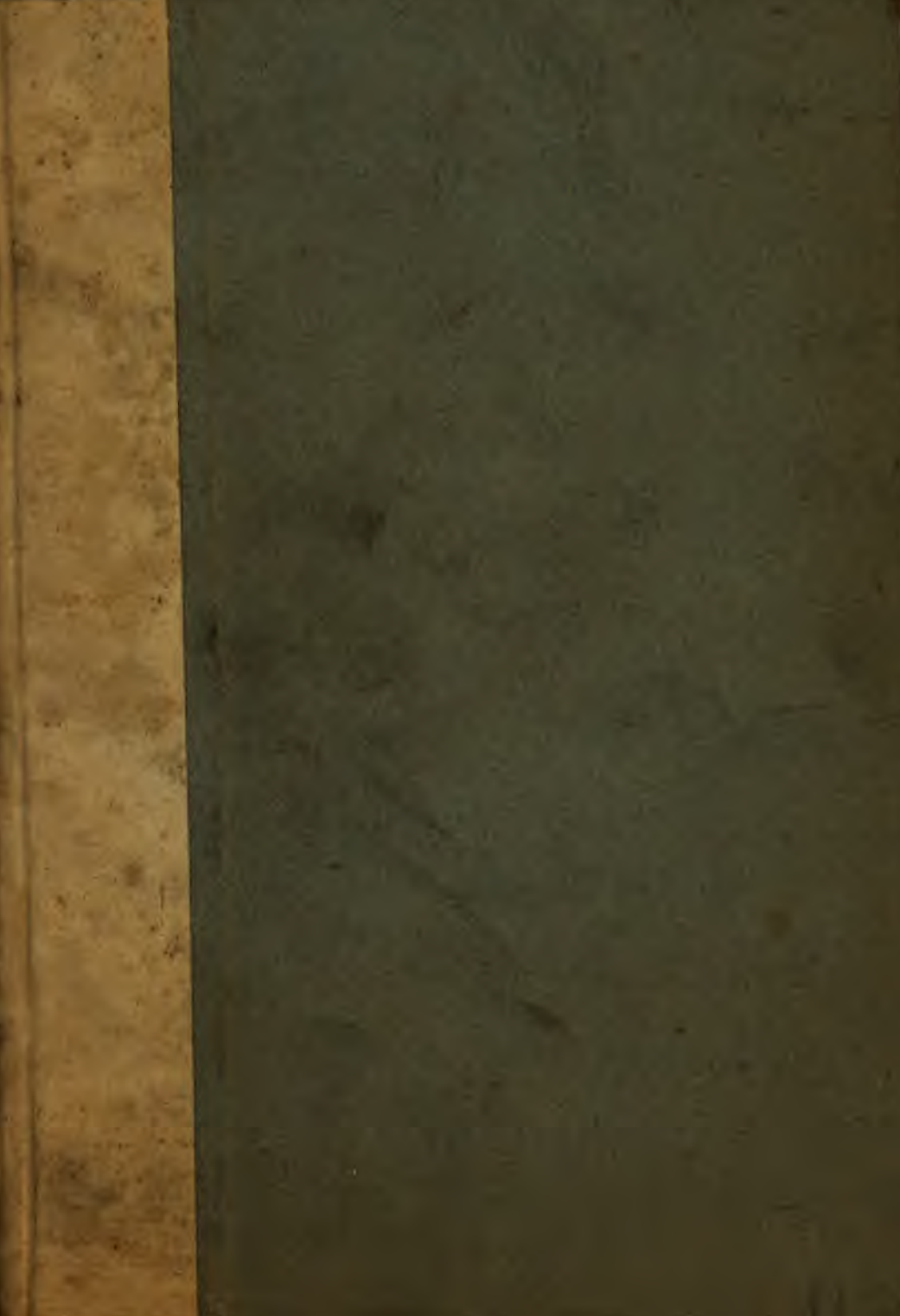
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>







141.
CANTICI
SOLOMONIS

Paraphrasis Poetica.

Arthuro Jonstono Scoto,

Medico Regio, Auctore.

Editio nova, summo studio recognita,

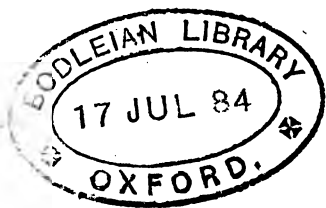
A C

Notis Illustrata.

EDINBURGI,

Apud ROBERTUM FREEBAIRN
Anno Domini MDCCIX.

1013. e. 1.

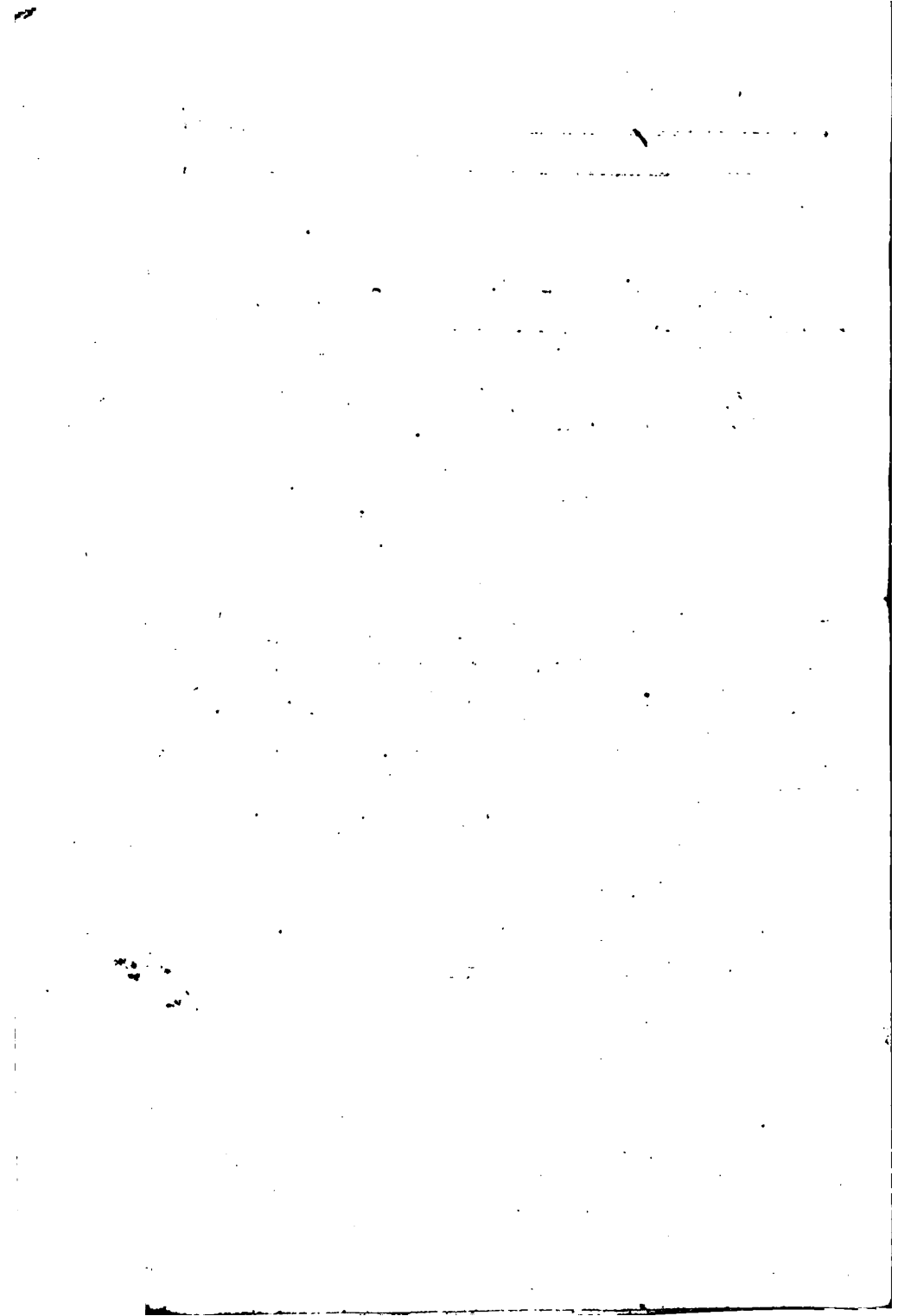


Archibaldo Pitcarnio Scoto

Thomas Ruddimannus

S.

PITCARNI, placido quem lumine vidit Apollo,
Cuique dedit plena munera trina manu ;
Herois Siculi radium, medicamina Coi,
Atque Venusinæ dulcia plectra lyraë :
Ad Te confugiunt Solymi cœlestia Regis
Jonstono Latiis carmina culta modis,
Jonstono gemina redimito tempora lauro,
Vel Te, vel Clario carmina digna Deo:
Auspiciis ut tuta Tuis, ereptaque morti,
Incipiant cœlo liberiore frui.



Lectori Candido.

S.

Diuiui, quod tibi exhibemus, Cantici Paraphrasin aggressi sunt plurimi, et in his nonnulli Scoti; neminem tamen omnium aequae fauentes Musas atque Arthurum Jonstonum habuisse ultro fatebitur quisquis ipsum cum illis conferre voluerit. In eo enim Romani sermonis nitor & elegantia cum numerorum mira suavitate & gratia adeo conspirant; ita semper castus et purus, placidus semper & aquabilis incedit; ut ad cœlestes amores referendos totus compositus, atque ipsa Solomonis Musa quodammodo afflatus videatur. Illa autem ejus præcipua laus est, quod, cum alii non pauci, nuda interpretatione haud contenti, sacrum Hymnum misere interpolarint, et pro vero ejus sensu mortalibus nondum satis comperto ingenii sui commenta venditarint, indeque in diversas, sæpe & pugnantes sententias abierint; ille integros semper & incorruptos adeat fontes, Regiique auctoris vestigiis unice infistat; & ita tamen (quod mirere) ut nihil usquam de carminis venustate decedat, neque orationis nexus & tenor abruptis sententiarum periodis interturbetur.

Omni-

()
Omniſibus igitur paullo humanioribus, quibus ſatis nota ſunt alia Fonſtoni poemata, rem haud ingratam mihi facturus videbar, ſi aureum hoc, et quod palmarium auſim dicere, ejus opuſculum, at neſcio quo fato rariffimum, & plerisque inauditum, denuo in lucem emitterem. Id quod eo libentius a me preſtitum eſt, quod nunquam antea in Scotia typis mandatum fuerit. In hac autem editione adornanda curam in primis adhibui, non modo ut forma nitidiore, ſed etiam ut ab erroribus, qui plurimi prius irreperſerant, repurgatus, atque auctore ſuo dignus libellus prodiret. Notas præterea aliquot adjeci ; non eo conſilio, ut facillimum ſcriptorem ſupervacaneis commentationibus onerarem ; ne dum ut reconditum Divini carminis ſenſum eruere præ me ferrem. Is ſcilicet labor eſt, qui jam inde a multis ſeculis ſollicitavit, & haud raro inter ſe commiſit Theologorum præſtantiffimos : quorum ſuas ſibi partes, ſua ubique jura illibata relinquo. Formulas quidem loquendi aliquas, & nonnulla alia diſcentibus minus obvia, magis nonnunquam aperta reddere ſum conatus. Sed eo potiſſimum in hac qualicunque opella pertinet inſtituti mei ratio, quamque auctori noſtro illuſtrando aptiſſimam judicabam, ut præcipua apud principes Latini ſermonis loca oſtenderem, quæ tam felici ſucceſſu, atque artificio prorsus ſingulari, non modo in uſum ſuum Fonſtonus vertiſſe, ſed ſibi quaſi propria feciſſe videtur. Tu Lector boni conſule, & vale.

Auctoris Dedicatio

A D.

Serenissimum & potentissimum Carolum Scotia, Angliæ, Gallia & Hiberniæ Regem.

CAROLE, flos Regum, quo nil augustius uno,
 Sanctius immensus quo nihil orbis habet;
 Quod fero Pieriis e collibus, accipe Regis,
 Accipe divini nobile vatis opus.
 Sacra Trias numeros, calamum Rex præbuit ortus
 Davide, materiem numine plenus Hymen.
 Hic Deus ipse suos e cœlo cantat amores,
 Succinit in terris filia, nupta, nurus.
 Tolle quod hic nostrum est, interpretis erue fentes,
 Cætera sunt violæ, lilia, myrrha, rosæ.

Artb. Jonstonus.

Cantici Solomonis

PARAPHRASIS.

Cap. I.

Sponsa.

FER mihi suaviolum roseis, Dilecte, labellis,
 Duleior O dulci tu mea vita mero es :
 Os olet ambrosiam, spirant tua basia myrrham,
 Halat & ex ipso nomine thuris odor.
 Sic tu virginei tibi vincis pectora coetus :
 Me quoque cum reliquis sub tua jura trahe.
 Pone ruam pernix Regis subitura cubile,
 Inque tuo carpam gaudia blanda sinu.
 Non ita delectat sitientem viteus humor,
 Meque piosque tui dulcis ut urit amor.

Fulca

Fusca ego sum, fateor, facie tamen esse venusta
 Non renuent Solyme quas habet alma nurus :
 Est mihi qui deceat Cedarum tentoria cultus,
 Est nitor aulaeis qui Solomonis inest.
 Ne me, quod nigra sim, nigro quod Sole perusta,
 Spernite, vel fratrum quod gravis ira premat ;
 Quodque aliena mihi male sit vindemia quondam.
 Credita, vel quod sim passa perire meam.
 Dic, quibus in terris, qua pascas rupe capellas ?
 Dic, quæ te medio protegat umbra die ?
 Cur ego te linquam, mea lux, mea sola voluptas ?
 Cur sequar alterius, te superante, greges ?

Sponsus.

Si latet hoc, reliquis palmam quæ præripis omnem,
 Hanc tibi quam **monstro**, Virgo, capeffe viam :
 Junge greges, gregis & nivei te junge magistris,
Carpet ut hic felix pabula lata pecus.
 Se tua fidereis dum cingit gloria pennis,
 Quid tibi par vastus, qua patet, orbis habet ?
 Sic sompns rutilat Pharaonius undique gazis
 Tectus Erythræi Sidoniique maris :
 Æquoris Eoi respondent tempora gemmis,
Caddida chrysolithi lumine colla nitent.
 Aurea fingemus tibi, Virgo, monilia, puri
 Argenti niveis vermiculata notis.

Sponsa.

Mensa tuos quoties spirat regalis odores,
Coelestes redolent balsama nostra dapes.
Myrrheus es totus, circundans brachia collo
Te stringam gremio nocte dieque meo.
Sic Engeddini fragrant opobalsama ruris,
Inque racemiferis lacryma lecta jugis.

Sponsus.

Quam mihi tu pulchra es, castas imitata columbas
Dulcia coerulea lumina luce nitent.

Sponsa.

Quam mihi tu pulcher, rerum dulcissime : nobis
Insersum vario flore cubile viret ;
Celsaque victuris radiant palatia cedris,
Pandit & abiegnas porticus ampla trabes.

Cap. II.

Sponsus.

SUM rosa suave rubens, qualem Sharonis in hortis
 Candida lacteolo pollice virgo metit ;
 Quæque creant Zephyri molles in vallibus auræ,
 Flos ego sum vestri lilia cana gregis :
 Et mea virgineas ducens Dilecta choreas,
 Lucet ut in duris lilia nata rubis.

Sponsa.

Malus ut arboribus, fic & meus ignis ephebis,
 Terra quot ulla tulit, præripit omne decus.
 Illius optarem dulci recubare sub umbra ;
 Hic lego mellifluis æmula poma favis.
 Hoc duce deveni spirantem nectare cellam,
 Signifer accensa luce præibat amor.
 Prome, puer, cyathos, fragrantia suffice poma,
 Jam mihi non noto liquitur igne jecur.
 Me fovet amplexu Dilecti dextera molli,
 Læva mihi fulcit languida colla manus.
 Turba puellaris, Solymæ florentis alumnæ,
 Quasque Palestinæ protulit ora nurus,

Parcite felices strepitu depellere somnos ;
 Fas requie nobis, fas sit amore frui :
 Hoc ego per cervos quot alunt juga celsa Sionis,
 Perque leves capreas gaudia vestra rogo.
 Vox Sponsi dilecta mei mihi verberat aures :
 En nunc insultat collibus ille sacris :
 Æmulus hinnuleo, capreaque citatior omni,
 Pronus in amplexus en ruit ille meos.
 Et mihi se sistens cancellis undique septus
 Prospicit, & tenui luce subinde micat.
 Me meus est ignis vultu solatus amico,
 Mulsit & alloquio sustinuitque suo.

Sponsa sub persona Sponsi.

Surge, ait, his oculis multo mihi carior, omni
 Marmore candidior, dulcis amica, veni.
 Discessere nives tempestatesque sonoræ,
 Cumque suis nimbis turbida fugit hiems :
 Floret humus, resonat volucrum concentibus aer,
 Fundit & hic querulos turtur ubique modos :
 Induiturque novis jam ficus cærulea baccis,
 Et fragrans tenero vinea flore viret.
 Surge animæ pars magna meæ, pulcherrima rerum
 Huc ades, immensas cur trahis usque moras ?
 Quæ juga, quæ latebras sectaris more columbæ,
 Da precor ore tuo, da mihi voce frui :

Dulcius

Dulcius hac nihil est, nihil est formosius illo,
 Sed neque par quidquam maximus orbis habet.
 Vitibus invisas cum foetu interfice vulpes,
 Dum tener est nobis palmes, & uva recens.

Sponsa in sua persona.

Me meus ignis habet, jus & mihi cessit in illum :
 Ille suas inter lilia pascit oves.
 Donec nocturnas aurora resolverit umbras,
 Reddideritque diem, tu mea vita redi :
 Accelera capreis cervisque citatior illis
 Per juga quos ferri Betheriana vides.

Cap. III.

Sponsa.

DEcubui, & tacita quæfivi noctis in umbra
 Consortem thalami præsidiumque mei ;
 Quæfivi, & votis iterumque iterumque vocavi,
 Irrita sed rapidi vota tulere Noti.
 Tunc ego; Quin, inquam, surgis? quin excutis urbis
 Compita, vestigans irrequieta virum?
 Exsurgo, multaque vias indagine lustro;
 Heu mea sed nusquam vita reperta mihi est!

Obvia

Obvia me vigilum cinxit custodia, quæro
 An mea sint isti gaudia visa choro.
 Nec procul hinc quaesita diu mihi vita reperta est,
 Dimidiumque animæ delictumque meæ:
 Protinus amplexans dilecto brachia collo
 Implicui nullo dissoluenda die;
 Inque meæ duxi thalamos & tecta parentis,
 Lux ubi prima mihi cœlitus hausta fuit.
 Vos ego per capreas cervosque, Sionides, oro,
 Ne strepitu thalami sollicitate fores.

Sponsus.

Quæ fuit hæc, olim loca per deserta columna
 Ignea cui noctu prævia rexit iter?
 Hanc circum nebulae spirabant undique myrrham,
 Missaque Panchæis thura Sabæa jugis.
 Adspice, Nupta, thorum recubat quo Davide natus,
 Qui decies senis cingitur usque viris:
 Hos legit Solyme duris exercita bellis
 Pectora, fulmineo cinxit & ense latus:
 Principis his thalamos studium est virtute tueri,
 Primaque nocturnos pellere cura metus.
 Adspice odoratis firmata palatia cedris,
 Quas Davidiadæ misit amica Tyrus.
 Hic pura radiant argenti luce columnæ
 Sublimes, auro sub pede fulget humus.

Murice

Murice vela rubent, niveis habitata puellis,
 Tota tui, Solyme, flagrat amore domus.
 Adspice pacifico rutilant ut tempora Regi,
 Conspicuum gemmis ut diadema nitet :
 Gaudia sancta agitans & conjugalia festa,
 Hoc illi genitrix cinxit honora comas.

Cap. I V.

Sponsus.

Quam, mea lux, reliquas vincis candore puellas !
 Aureolo quantum spirat ab ore decus !
 Lumina cœlesti pinguntur luce, columbis
 Æmula, quæ collo verficolor nitent.
 Vellera cæsaries æquat, quæ lucida gestat
 In Giliadæis pasta capella jugis.
 Sunt positi dentes, liquidi seu fontis ab undis
 Cum tonfi redeunt in nova prata greges.
 Candor inest niveus, partu fœcunda gemello
 Haud aliter loto vellere lucet ovis.
 Dulcia Sidonio saturantur murice labra,
 Blanda que nativo nectare lingua fluit.
 Tempora puniceis rutilant circumflua cirrhis,
 Poma velut granis nobilitata rubris.
 Ardua Davidicæ sunt colla simillima turri,
 Hic ubi mille ducum scuta superba micant.

Hinnuleos ~~mammæ~~ geminos imitantur eburnæ,
 Lilia quos inter florida pascit humus.

In juga thure pio myrrhaque fluentia pingui
 Diffugiam, tenebras dum fugat orta dies.

Lux mea, formosis formosior omnibus una es,
 Nullus & in toto corpore nœvus inest.

Te mihi da comitem, Libani de vertice mecum
 Sponsa veni, dulcem pone sequuta virum ::

De Sheniræ, de culmine montis Amani,
 Hermonisque cavis despice, Nupta, jugis:

Despice de lustris, catulos ubi pardalis atrox,
 Trux ubi seminium sava leana tegit.

Tu mihi mellito fixisti lumine pectus,
 Torquibus usisti, Nupta Sororque, tuis.

Nupta Sororque, tuus multo mihi dulcior omni
 Est amor; ambrosius balsama vincit odor:

Stillant labra favos, lac fudat mellea lingua,
 Purpureus Libani spirat amictus opes.

Hortus es obseptus dumis, fons nobilis undæ
 Signatus domino sepositusque suo.

Nardus olens, calamusque tuo nascuntur in horto,
 Cumque crocis, aloe, punica mala, cyprus;

Nec myrrhæ lacrymæ, nec thus nec cinnama desunt,
 Missaque de sacris balsama rara jugis.

Fons sacer hortorum, vitæ tu lympha perennis,
 Tu Libani dulces, Sponsa, recludis aquas.

Sponsa.

Aura fave, gemino mundi de vertice flabris
 Lenibus adspirans in mea septa veni.
 Elice jucundos horti felicis odores,
 Vir, meus ambrosiæ carpat ut inde dapes.

Cap. V.

Sponsus.

Nupta Sororque, meum deveni locus in hortum,
 Myrrha cum nardo lacryma lecta mihi est :
 Mella faviqve epulas, sufficit pocula nobis :
 Lac nive candidius vitigenusque latex :
 Gens dilecta mihi mecum jam leta liquores.
 Accipe nectareos, ambrosiasque dapes.

Sponsa.

Nox oculis somnusque natant, pulsantis Amici
 Verba tamen patula mens vigil aure bibit.
 O multum dilecta Soror, sine labe columba,
 Pande tuas, inquit, dulcis Amica, fores.
 Ecce caput coeli perfusum rore videbis,
 Nocturnoque graves imbre madere comas.

Tunc

Tunc ego, Qui, dixi, rursus velamina fumam,
Quæ posui? lotos qui maculabo pedes?
Dumque seræ impatiens dextram meus inserit Ignis,
Quam mihi cor saliit, quam micuere sinus?
Protinus excutior stratis, ut claustra recludam,
Myrrhaque de manibus stillat odora meis;
Myrrheus e digitis in postes depluit imber,
Totaque cœlesti janua rore madet.
Hæc ubi jam patuit, meus heu discesserat Ignis:
Heu mihi lethalis vox abeuntis erat.
Hunc ego quæsiui nequicquam, sæpe vocatus
Est mihi, responi nil tamen inde tuli.
Me vigilum truculenta cohors deprendit, & eheu,
Sauciat indignis barbara turba modis.
Urbis ab excubiis, dum passim compita lustro,
Develata mihi turpiter ora queror.
Vos ego, quas Solyme jactat speciosa, puellæ,
Cernere si nostri fors datur ora viri,
Vos precor adjurans, Dilecto dicite, lento
Languidulum nobis igne perire jecur.

Virgines.

Pulchrior O sociis, dic, dum nos talibus urges,
Quo tuus hic reliquos nomine vincat Amor.

Sponsa.

Hic nive candidior, Tyrio rubicundior ostro,
Dignus & est decies mille præire procis.
Par caput est auro, crispantur tempora, corvi
Oscinis haud alio pluma colore nitet.
Lumina caruleas æquant sine labe columbas,
Quæ prope flumineas lacte lavantur aquas.
Floridulisque genis fragrans exspirat amomum,
Lilia mellitis myrrhaque pura labris.
Chrysolithis auroque nitet manus utraque, ventrem
Sapphiro rutilans lumine velat ebur.
Candida marmoreas imitantur crura columnas,
Quas auro fultas nobiliore vides.
Illius adspectus, croceos dum fundit odores,
Æmulus est Libano cedriferaque jugis.
Stillat ab ore favos, dulces e corpore toto
Blanditias spirat, deliciasque meras.
Nobilis O Solymæ proles generosa puellæ,
Hic tacita torret pectora nostra face.

Cap. VI.

Virgines.

INter formosas O formosissima, monstra
 Quo tuus hic a te fugerit ales Amor :
 Utque tuum tecum jam vestigemus amantem,
 Dic age quem fugiens carpserit ille viam.

Sponsa.

Venit in areolas horti meus Ignis odoras,
 Inter ut has pascens lilia verna legat.
 Hic mihi se vovit, conjux ego debeor illi,
 Lilia cui surgunt inter amoena dapes.

Sponsus.

Tu Tirzæ, Solymes tu formæ dotibus æquas
 Tecta, nec est acies structa timenda magis.
 Lumina flecte retro, mea lux, ego vincor ab illis,
 Vincor, & obtutu maceror usque tuo.
 Vellera cæsaries superat, quæ lucida gestat
 In Giliadæis pasta capella jugis.
 Sunt positi dentes liquidi ceu fontis ab undis
 Cum tonfi redeunt in nova prata greges.

Candor .

Candor inest niveus, partu fœcunda gemello
Haud aliter loto vellere lucet ovis.
Tempora puniceis rutilant circumflua cirrhis,
Poma velut granis nobilitata rubris.
Huic ter viginti reginas, Regis amicas
Huic decies octo nobilis aula fovet.
Turba puellaris numero non clauditur, una
Sed mea, si confers, labe Columba vacat.
Sola nitet multis e millibus unica proles,
Spesque genitricis delictumque suæ.
Hanc ubi viderunt, nimium dixere beatam
Virgineusque chorus, lacticomæque nurus.
Laudavere thori sociæ regalis amicæ,
Et quotquot Regi conseruere latus.
Quæ tibi censenda est, radios quam cernis Eoos,
Et Lunæ & Solis dulce referre jubar?
Cui datur hostiles acies terrere virorum,
Ut cum sub signis stat clypeata seges.

Sponsa.

Qui mihi florebat pomis felicibus hortum
Invisi, & valles fertilitate pares:
Anxia disquiro num forsan vinea gemmis,
Num vireat malus punica flore novo.
Huc ego rapta fui sine sensu, passibus æquans
Nobilium rapidas alipedesque rotas.

Hierosolymitana.

Sacra redi, Solymæa redi, vestigia Virgo
Flecte retro, reducis da celer ore frui.

Sponsa.

Dic, quid in hac spectes? In te, Solymæa, cohortes,
Et numerum geminæ vinque phalangis habes.

Cap. VII.

Hierosolymitana.

Quam tibi formosæ sunt proles regia plantæ!
Quam mollis niveos velat akuta pedes!
Dædala compages femorum, flexuraque crurum
Artificis simulat nobilioris opus.
Ventris apex medius cyatho par nectare pleno est,
Quem torna poluit dextra perita levi.
Ipse refert venter tritici florentis acervum,
Candida quem circum lilia fundit humus.
Hinnuleos mamma geminos imitantur eburnæ,
Turris & in morem lactea colla nitent.
Sic oculi radiant, populosæ proxima portæ
Ut solet Hesbonæ piscibus unda frequens.

Nafus.

Nasus odoriferæ Libani par obtigit arcī,
Alta Damascenam quæ prope cernit humum.
Vertice fers coccum, fulgent tibi murice vittæ;
Rexque tuo semper figitur ipse lari.
Quam formosa mihi, quam tu mellita videris!
Deliciis animum quam tuus implet amor!
Corporis electi tibi forma finissima palmæ est,
Multaque candidulos purpurat uva sinus.
Cara mihi, dixi, scandetur palma lacertis,
Illius amplectar brachia panda meis.
Pectora purpurei pingent dilecta racemi,
Spirabunt nares roscida mala tuæ.
Nectare lingua madet, cor hoc perfundit amantis;
Dat liquor hic voces fundere more senis.

Sponsa.

Me meus Ignis habet, mens se mea mancipat illi,
Illius & nostri pectus amore calet.
Nunc ades, O Dilecte mihi, jam rura petamus,
In villis mecum, lux mea, fige larem.
Surge sub auroram; num trudat germina vitis,
Punica vel malus, me comitante, vide.
Hic ego lassæ tuo substernam brachia collo,
Inter & amplexus oscula pacta dabo.
En tibi mandragoris thalami sparguntur odoris,
Et cingunt nitidas florea fæta fores.

Sunt antiqua mihi, nova sunt bellaria, dulces,
Quas tibi seposui, sunt mihi mille dapes.

Cap. VIII.

Sponsa.

O utinam fratrem favor indulisset Olympi
Te mihi, lactasset mater & una duos.
Tum foris invento tibi quæ decet oscula ferrem
Blanda, nec opprobrium gentis, ut ante, forem.
Me duce tecta meæ subiens genitricis odoros
Intrabis thalamos, & documenta dabis.
Hic tibi vitigenus conditus odoribus humor,
Malaque quem fundunt punica potus erit.
Me meus accipiet gremio vir, colla sinistra
Fulciet, amplexus dextera mille dabit.
Vos ego dilectæ Solymes adjuro puellæ,
Ne qua thori socium fuscitet ante diem.
Quæ rogo, qualis erat, quæ per deserta locorum
Nixa tuis humeris est tibi facta comes?
Pomus erat memini, sub qua tu tactus amore es,
Sub qua te gravis est pondere facta parens.
Infer me dextræ, quam diligis, imprime cordi;
Foederis hoc nostri gestet & illa notas.
Omnia vincit amor, lethoque simillimus ipse est,
Nec tumulus crudæ plus feritatis habet.

Illius undantes æquant incendia flammæ,
 Ipsaque cœlesti fulmina torta manu.
 Ignibus his lymphæ frustra quærentur; amoris,
 Crede mihi, nullis flamma domatur aquis.
 Ridet amor gazas, ipsum quoque despicit aurum,
 Et quascunque manus parca coegit opes.
 Parva soror nobis nondum matura marito est,
 Et nondum teretes intumescere finis:
 Si quis erit juvenum qui poscat jungere tædas,
 Dic quibus hanc studiis, quæve juvemus ope.

Sponsus.

Si mihi firma manet muri soror instar aheni,
 Estque velut toto janua poste patens;
 Urbs manibus fabricata meis argentea surget,
 Surget odorata janua firma cedro.

Soror Sponsæ.

Par ego sum muro, geminæ sunt æmula turri
 Ubera, quæ memini perplacuisse tibi.

Sponsus.

Ruris in aprici Solomonis vinea campo
 Floret, & innumero palmitibus humum.

Illius est famulis custodia credita, nummos
Mille solet domino pendere quisque suo.
Me mea custodem nacta est, mihi servit & uni
Vinea, meque sua fertilitate beat.
Mille tibi, Solomon, tua solvit vinea nummos;
Bis centum famuli sed tamen inde metunt.
Hortorum quæ septa colis, tua verba sodales
Auscultant, aures tu quoque tunde meas.

Sponsa.

Par capreis cervisque fugam, Dilecte, capeffe,
Montis odoriferi culmina summa pete.

F I N I S.

NOTÆ.

C AP. I. lin. 9. *Viteus humor*] Pro vino, Virg. 3. Geor. 76.
 ————— *Et pocula lati*

Fermento atque acidis imitantur vitea forbis.

L. 15. *Nigro Sole*] Ab effectu; audax epitheton; & haud scio an possit defendi illo Horatii. 1. lib. Sat. 9. 15.

————— *Huncine Solem*

Tam nigrum furtive mibi. ———

17. *Vindemia*] Pro vinea; quomodo Martialis pro vino lib. 6. Ep. 26. & Virg. Georg. 2. 89. & 522, pro uvīs, vel racemis.

20. *Protegat*] Ab æstu tegat. Virg. 2. Geor. 489.

————— *O qui me gelidis in vallibus Hami*

Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra.

21. *Voluptas*] Virg. Æn. 8. 581. *Mea sera & sola voluptas.*

22. *Superante*] i. e. superstitē. Virg. Æn. 3. 339.

Quid puer Ascanius? superatne?

29. *Sonipes*] Equus celer, a fonitu pedum sic dictus. Virg. Æn. 4.

————— *Ostroque insignis & auro stat sonipes.* ———

Ibid. *Gazis*] Purpura Tyria & margaritis quas mittit mare Rubrum ornatus. Plin. lib. 9. c. 35. *Præcipue laudantur margarite circa Arabiam in Persico sinu maris Rubri.* V. Ælian. Hist. Animal. cap. 13. Hunc locum optime explicat Tibull. lib. 3. El. 3. 17.

Quidve in Erythrao legitur qua littore concha,

Tinctaque Sidonio murice lana juvat?

30. *Aquoris Eoi*] i. e. lapillis pretiosis, quorum India Oceanusque Orientalis erat feracissimus. Acriter disputat Salmasius Plin. Exercit. p. 783. an & quomodo gemmæ a margaritis distinguantur: tandemque hoc statuit proprium esse gemmis, quod

pellucidæ sint, (& p. 396) raræ, atque parvæ; margaritis vero, quod ex conchis eruantur. Hanc autem differentiam auctores, præsertim Poetas, non semper observasse ipse agnoscit: in Poetas Latinos, cum *gemmas Erythreas* aut *lapillos Erythreos* dicunt, *margaritas* semper intellexisse ostendit. Et quidem Jonstonum hic *gemmas* & *margaritas* nullo discrimine habuisse hinc conjicere licet, quod *gemma* perpaucae, *margarita* vero omnes in aquis reperiuntur. V. Plin. lib. 37. passim.

32. *Chrysolithi*] Optime Sponsæ collum *chrysolithis* adsimulatur, Plinio enim teste. l. 37. *Chrysolithi* aureo fulgore translucent: unde & illis nomen est. Et paullo post; *Optima sunt, quæ in collatione aurum albicare quadam argenti facie cogunt.*

34. *Vermiculata*] i. e. tessellata. *Vermiculata* dicuntur opera, quæ minutis tessellis insititiis quasi *vermiculis* sunt variegata. Tritum est illud Ciccr. 3. de Orat. 43. ex Lucilio,

*Quam lepide lexeis composita, ut tessera omnes,
Arte pavimento, atque emblemate vermiculata.*

36. *Myrrheus*] myrrham olens, sive myrrha conditus. Quomodo dixit Tibullus lib. 3. El. 4. 28. *myrrheam comam*, & Horat. 3. Od. 14. *myrrheum crinem*: qui foliauctores (nisi fallor) hac voce utuntur; quos tamen magnus Scaliger nobis ereptum ivit, qui in altero *myrteam* ex MS. suo, in altero ex vet. Scholiaste *myrteum* legit, sed Diis & tota fere Commentatorum turba in-vitis. Hallucinari illos fateor, qui in Propert. lib. 3, El. 10. 22. *myrrheus onyx*, & lib. 4. El. 5. 26. *myrrhea pocula* legunt; *murreus* enim legendum, & *murrea* seu *murrhina*: utrobique enim pocula ex *murrha* facta intelligit; quam quidam lapidem, Salmasius idem cum *porcellana* nostra fuisse existimat. Plin. Exerc. p. 396, & 144. &c.

37. *Opobalsama*] Succus balsami. *ab ὀπός*, i. e. *succus*. Plin. lib. 12. cap. 25. *Succus e plaga manat, quem opobalsamum vocant, eximia suavitatis*. Stat. 3. Silv. 2: 29.

Candida felices sudant opobalsama virga.

43. *Vituri*] Quod ea sit natura cedri, ut quæ ejus succo illita sunt, cariem non sentiant. Pers. Sat. 1. 42. *Cedro digna locutus*, i. e. immortalitatem promerentia: unde antiqui libros suos eo liquore quem cedrus exsudat, quemque cedreum vocabant, ungebant; ne tineis vel ipsa vetustate corrosi absumptique interirent, sive propter aternitatem, ut loquitur Vitruvius. lib. 2 c. 9. V. Plin. lib. 13. 13. Ovid. Trist. lib. 1. El. 1. 7. Horat. Art. 332.

44. *Abiegnas*] trabes ex abiete: dictio quadrissyllaba, sed sæpius apud Poetas trissyllaba, ut hic. Sic Propertius, lib. 3. El. 19. 12.

Induit abiegnæ cornua falsa bovis.

CAP. II. l. 1. *Suave rubens*] i. e. *suaviter*, Græcismus: Virg. *suave rubens hyacinthus*.

2. *Pollice metis*.] Virgilium imitatus videtur. *Æn.* 11. 68.

Qualem virgineo demessum pollice florem,

Seu mollis viola, seu languentis hyacinthi &c.

3. *Creant Zephyri*] Zephyrus, ventus flans ab occasu æquinoctiali, dictus quasi *ζωοποιος*, *vitam afferens*, Latinis Favonius. Hic est genitilis spiritus mundi, a fovendo dictus, inquit Plin. lib. 16. c. 25. alij a favendo dictum volunt. Lucret.

Et referata viget genitabilis aura Favoni.

7. *Ignis*] Pro disiecto. Ita Virg. *Ecl.* 4.

At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas.

Ibid. *Ephebis*] Qui ad pubertatis annos pervenerunt ab, *επι* et *ισβη*.

8. *Quot*] Pro quotquot: Catullo haud insolitum, ut in *Car.* 49.

Disertissime Romuli nepotum,

Quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,

Quotque post alijs erunt in annis.

Et 42.

Adeste hendecasyllabi quot estis

Omnes undique, quotquot estis omnes.

Propert. lib. 2. El. 28. 53.

Et quot Troja tulit, vetus et quot Achaia formas:

9. *Æmula*] i. e. *similia*: vox hoc sensu Jonstono usitatissima. *Æmulus* proprie est qui alterius rem ita sequitur et imitatur, ut parem ex ea, vel majorem etiam laudem adipiscatur. Sed cum, ut Cicero ait, *ijs amulemur, qui ea habent, quæ nos habere cupimus*, huic studio sæpissime comes invidia est, unde et in bonam et malam partem accipitur. Et quoniam qui alijs *amulantur*, pares ijs saltem evadere cupiunt, ideo res rei *æmula* esse dicitur, cum ei *similis* est, aut comparanda videtur. Atque hæc vocis significatio Plinio ac Martiali, alijsque ejus et insequentium seculorum Scriptoribus est frequentissima, licet ævo Augusto rarissime in usu reperiatur.

33. *Discessere nives*] al. *Decessere*: Horat. *Diffugere nives*. *Tempestates socræ* Virgilianum est.

37. *Ficus cærulea baccis*] Procul dubio auctoris animo obverfabatur illud Ovid. *Met.* 10. 98.

Et

Et bicolor myrtus, et baccis cærulea ficus.

Ita enim vulgo legitur. At doctissimus Nic. Heinsius (et post eum alij) *tinus* i. e. lauras silvestris, legunt, quam cæruleam habere baccam testantur Plin. l. 15. c. ult. & Iun. Philargyrius ad Virg. Geor. 4. Nobilissimo Heinsio litem non moveo; lectionem ejus comprobant rationes quas ibi & ad l. 3. ver. 692. Artis Amat. adducit. At Jonstono satis est ficus aliquas cærulei coloris esse: id quod Aldrovandus Dendrol. lib. 4. p. 458. abunde testatur, qui inter omnes, ut plurimum, colorem pullum atque cæruleum eis accidere, disertim asserit.

49. *Resolveris*] Dissipaverit. Virg. Æn. 8. 589.

Qualis ubi Oceani persusus Lucifer unda.—

Extulit os sacrum cælo, tenebrasque resolvit.

Quod aliter expressit Æn. 4. 7.

Humentemque Aurora polo dimoverat umbram.

50. *Reddideritque*] Restituerit: a Martiali mutuatus videtur Epig. lib. 8. 21. *Phosphore redde diem.*—

CAP. III. l. 4. *Irrita*] Ex Ovidij Remed. Am. desumtum,

Irrita cum velis verba tulere noti.

7. *Indagine iustro*] Per omnes urbis plateas, vicosque perquiro. *Indago* venatorum proprie vocabulum est; Lactantio Statij Scholiastæ ad lib. 2. Theb. v. 553. est *cum silvam venantium corona vallet, ut fere evadere non possint*; Servio ad Virg. Æn. 4. 121. est *ipsa ferarum inquisitio*; Budæo vero Comment. ling. Græc. p. 299. est *ipsa series plagarum, quibus saltus stabulaque ferarum cinguntur a venatoribus*, ut Lucanus post Virg. in 6to de munitionibus Caesaris loquens,

—Saltus, nemorosaque tesqua,

Et silvas, vastaque feras indagine cingunt.

Græci περιουχίσμων vocant. V. præcipue Xenophontem, lib. de Venat. qui modum *indaginis*, h. e. retium in varos et perticas erigendorum fusc ostendit.

12. *Deliciumque*] Hanc vocem apud unicum Martialem, et ter reperio, alij (quod sciam) omnes numero plurali *delicias* efferunt, excepto Plauto, qui *delicia* habet in singulari.

14. *Dissoluenda*] Ita Tibullus. lib. 1. El. 8. 2.

Stamina non ulli dissoluenda Deo.

Poetis enim solitum est in verbo *solvo* ejusque compositis V. consonam in vocalem mutare.

21. *Nebula*] Middleburg. Edit. habet *nebulam*, nullo sensu; reposuimus *nebula*.

22. *Panchais*] *Panchaia* Arabiæ felicis seu Sabæorum regio, ob copiam thuris celebratissima. De hoc thure intelligendi sunt Lucretius, Claudianus et Tibullus, sub nomine odorum, ramorum, mercium:

Ait primus lib. 2. 417.

Araque Panchæos exhalat propter odores.

Alter de 3. Conf. Honor. ult.

Indus ebur, ramos Panchaia, vellera Seres.

Tertius lib. 3. 2. 23.

Illic quas mittit dives Panchaia merces.

26. *Fulmineo*] Virg. *Æn.* 4. 579. *Vaginaque eripit ensẽ Fulmineum.* — Et lib. 9. 441. — *Ac rotas ensẽ Fulmineum.* — Quidam explicant coruscantem, alij rapidum, præcipitem: alij ad uisionem referunt, illo Ovidij adducti de apro Calydonio. *Met.* 8. 289.

Fulmen ab ore venit; frondes afflatibus ardent.

Alij denique (quibus potissimum accedo) *fulmineum ensẽ* dici volunt, quod obvios quosque fulminis instar sternat ac proterat: atque hoc sensu præcipue intelligendi videntur, de dentibus aporum fulmineis, Ovid. lib. 1. *Met.* 305. *Nec vires fulminis apro profunt.* et 10. 550. *Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.* Phæd. lib. 1. fab. 21. *Aper fulmineis ad eum venit dentibus.* Et Martial 11. Ep. 70. *Fulmineo spumantis apri sum dente petita.* Quod etiam de paradisi dixit Claudian. de Conf. Mall. 303. *Obuia fulminei properent ad vulnera pardi.* Eo certe sensu Virg. *Æn.* 6. 842. *Duo fulmina belli Scipiadas vocat,* et ante eum Lucret. 3. 1048. *Scipiades belli fulmen, Carthaginis horror.*

30. *Davidiada*] Solomoni Davidis filio: ita *Laertiades, Telamoniades, Peantiades,* et alia ejusmodi patronymica passim reperias.

33. *Murice*] *Murex* est piscis sive concha marina, a *purpura* nonnihil diversa, licet sæpe confundantur, ex qua liquor profluit, *ostreum* vocatus, quo lanæ purpureo colore tingebantur. Vestes ejusmodi apud antiquos summo pretio habitæ, atque Regibus principibusque viris tantum concessæ erant. Præcipue celebratur *purpura Tyria* sive *Sidonia*: modum vero eam conficiendi, sive ostre tingendi, inter res deperditas numerat Pancirollus.

34. *Flagrat*] Middleb. Edit. habet *fragrat.*

37. *Agitans*] Ita Salust. in Catilin. *Interea plebes veluti servitute crepta gaudium et letitiam agitabat.* Virg. 2. *Geor.* 527. *Ipse dies agit festos.* *Conjugialia festa*] Dicimus *conjugalis* et *conjugialis*

alis. Indt *Dij conjugales* apud Senec. in Med. et *conjugalis proles* apud Prudentium in *Psichom.* Ovid. autem Met. 5. 3. *conjugalia festa*, et lib. 6. 936. *conjugalia jura*, et 11. 744. *conjugiale farctus*. In quibus tamen locis multi veteres codices *conjugalia* habent, et *conjugale*; at contra metri legem, ut monuit Heinſius. Ob eandem rationem legendum *conjugalia funera* in Stat. Th. 12. 158. licet in omnibus fere impreſſis, et (mirante Gronovio) in antiquioribus membranarum *conjugalia* reperiatur.

Ult. *Honora*] Idem quod *honorifica*. Ita Stat. Theb. 5. 40. *Majorque et honora videri*; Silius 2. 301. *Duxtor honori nominis*. Potest etiam *honore* legi.

CAP. IV. l. 9. *Gemello*] Ovid. Ep. 6.

Obviaque exiſſem ſectu comitata gemello.

11. *Saturantur murice*] Rosco seu purpureo colore tinguntur. V. Virg. Æn. 2. 593. Horat. Od. 3. 3. 12. *Saturantur*] Exemplo prævit Ovid. Ep. 13. 37.

Silices ipsa goram saturatas murice vestes.

Et Martial. 8. Ep. 48.

Nam quisque caput saturatas murice vestes.

V. & Claudian. in Ruff. 1. 208. Per vestes *murice saturatas* dibapham ſive purpuram bis tinctam intelligebant, quæ erat pretioſiſſima.

13. *Punicis*] *Punicus* color est qui ſummum ſplendorem ruboris habet, qualis purpureæ Tyriæ; A. Gellius exuberantiam coloris appellat, apud quem videas Frontonem et Favorinum de ea re, deque vocabulorum in Latina lingua varias colorum ſpecies ſignificantium inopie ingenioſe diſputantes, lib. 2. cap. 26. Optime autem noſter voce *punicis* utitur, dum hic Sponſæ comæ malis *punicis* comparantur, quæ poetica circuitione *punica* vocat *rubris* *gravis nobilitata*. Sed ne quid diſſimulem, in ipſo Cantico non tam comæ ipſæ quam Sponſæ tempora ſive genæ *punicis* malis comparari videntur. Ne quis autem deriſo ſeu rubro crine (qui probre plerumque habitus fuit) eum dixiſſe intelligat, ſatis cavetur, non tantum voce *punicis*, ſed etiam addito verbo *rutilans*, quibus colorem pulcherrime ſplendefcentem ſignificavit. Quin et ipſe mali *punicis* cortex (a cujus rubeo colore, Aldrovando teſte, *punicum* est appellatum) a Columella *rutilus* deſcribitur, lib. 10.

Mox ubi ſanguineis ſe floribus induit arbor.

Punica, quæ rutilo miteſcit tegmine grani.

Illud denique animadvertendum eſt, hiſce nominibus, *purpureis*, *punicis*.

pumiceus, roseus, aureus, &c. non tam certum colorem, quam generatim pulchritudinem a Poetis significari, ut dudum observant Scallger, Torrentius, Taubmannus et alij. Et ita intelligenda hæc loca, Virg. *Æn.* 1. 594. *Lumenque juventa purpureum.* et *Geor.* 1. 405. *Et pro purpureo pœnas dat Scylla capillo.* et *Ceiris ver.* 3. *Purpureos inter Soles.* Horat. lib. 4. *Od.* 1. *Purpureis alesoloribus.* Pedit. Albin. *El.* 2. 62. *Brachia purpurea candidiora nive.* Ibid. *ver.* 124. *Et modo pumiceo rore levare sisin.*

Ibid. *Circumflua*] Sæpius significatione activa sumitur, ut *mare circumfluum, annis circumfluus, &c.* Non tamen desunt exempla, ubi passive (ut hoc in loco) accipiatur, veluti, Ovid. *Met.* 15. 624. *circumflua insula.* Valer. Flacc. lib. 5. 442. *Urbs erat hic contra gemino circumflua ponto.* Claudian. de 4. Conf. Hon. 138. *Acclinis genitrix auro, circumflua gemmis.*

Ibid. *Cirris*] *Cirri* apud Romanos, ut monstrat Salmasius, *De Cas. et coma.* p. 339. &c. proprie sunt puerorum capilli post primam tonsuram, quæ fiebat post septimum fere annum: hos *cirros* intonso servabant usque ad ephebiæ, et tum quoque eos deponebant, atque exinde subnascens capillus, si promitteretur, *casaries* vocabatur: sunt igitur *cirri* in pueris idem quod in viris *casaries*. Quidam *cirros* interpretantur *crines calamistro intortos*, quos Martialis *annulos*, Claudianus *arbes*, alij *cincinnos* appellant: at contrarium ostendit Salmasius. Ibid. Cui *cirri* crines sunt soluti et pendent, quo significatu Germanorum capilli peculiari quasi nomine *cirri* nominati sunt Juvenali, Tertulliano, Isidoro et alijs. Ipse tamen Salmasius. Plin. Exer. p. 536. non usquequaque sibi constans, *cirros* pro *cincinnis* et implexis capillis positos, et extremitatem crinium quæ naturaliter implexa in se reflectitur ita veteribus nominatam afferit. Atque hoc vocis sensu (quem et primum existimare licet) Jonstonus accipiendus videtur: quanquam promiscuum vocabulorum ejusmodi usum Poetæ sibi fere semper indulgeant.

19. *Thure pio*] Quod ejus frequentissimus usus in sacris. Juvenal. 13. 116.

In carbone tuo charta pia thura soluta:

Ponimus ——— Mart. 8. 8.

Te primum pia thura rogent, pia vota saluent.

20. *Dum fugat*] Ad illud Horatij respexit. lib. 3. *Od.* 21.

Dum rediens fugat astra Phœbus.

22. *Nullus et in toto*] Hic versus Ovidij est paullum mutatus.

Trist. 5. 13. 14.

Nullus

Nullus in egregio corpore nervus erit.

25. *Amani*] De *Amano* Ciliciæ monte Solomonem intelligendum esse multi volunt: quorum opinioni (ut notat Bochartus Geog. Sacr. lib. 1. cap. 5.) haud parum favet, quod ille mons feris maxime abundet, ut ex *Æliano* lib. 5. De Animal. c. 56. et *Opiano*, lib. 3. Cyneg. notum est. Et *Valer. Flaccus*, *Argon.* lib. 1. ver. 489. tigridum venationes circa montem *Amanum* eleganter, ut solet, ita describit,

— Haud aliter saltus vastataque pernix
Venator cum lustra fugit; dominoque timentem
Urget equum, teneras complexus pectore tigres,
Quas astu rapuit pavido, dum sæva relictis
Mater in adverso catulis venatur *Amano*.

Proinde dum Ciliciam provinciam administrabat Cicero, a *Cælio* Rhetore (non *Cacilio*, ut *Plutarchus* habet in *Ciceronis* vita) rogatus est, ut ex Cilicia Romam ad ludos pantheras mitteret: cui respondet Cicero lib. 2. Ep. 11. De pantheris, per eos qui venari solent, agitur mandato meo diligenter. Et mox subjicit jocum: Sed mira (inquit) earum paucitas, et eas quæ sunt valde aiunt queri, quod nihil cuiquam insidiarum in mea provincia, nisi sibi fiat. Itaque constituisse dicuntur in *Cariam* ex nostra provincia decedere. Videtis etiam *Epist.* 10, in qua montis *Amani* sæpius meminit. His rationibus adductus videtur *Jonstons*, et ante eum *Castellio*, ad *Amanum* Ciliciæ montem respexisse, aliæ enim omnes, quas mihi videre contigit hymni hujus versiones *Amana* non *Amanus* legunt. Duo autem præcipue obstant, quo minus hæc *Amana* idem sit cum Ciliciæ *Amano* 1. Quod in *Judæa* et vicinis locis sit scena sacri dramatis. 2. Quia *Libanus*, *Amana*, *Senir*, et *Hermon*, ut synonyma usurpantur; et ut *Hermon*, et *Senir*, ita etiam *Amana* pars *Libani* montis. V. *Deuter.* 3, 7. et 4, 48.

26. *Cavis jugis*] i. e. curvis seu convexis. Poetæ enim vocibus cavo sive concavo, et convexo, promiscue nonnunquam utuntur. *Virg.* *Æn.* 8. 598. Undique colles Includere cavi. *Ovid.* *Trist.* 1. 11. 20. Inque modum tumuli concava surgit aqua. i. e. convexa. Rursus. *Virg.* *Æn.* 1. 314. Classem in convexo nemorum sub rupe cavata Occulit. i. e. concavo.

27. *Pardalis*] *Pardi* femina vulgo statuitur, idem quod panthera, ut Bochartus demonstrat contra Leonem Allatum et alios, lib. 3. Animal. cap. 8. p. 800. Vox Græca est, nec ulli quod sciam Latino auctori, præterquam Quinto Curtio usurpata. Imo vox ipsa pardus

du, ut notat Vossius, et ante eum Gelsnerus, Lucano et Plinio antiquior non est, pro quo Lucilius, Varro, alijq; antecedentium seculorum Scriptores *pantheram* semper dixerunt. An autem παρθῆς Græcis idipsum sit, quod Romanis *panthera*, non immerito dubitatur: Gelsnerus, Bodinus, Ritterhusius, Allatius, alijque viri docti animalia statuant penitus diversa. At clarissimus Bochartus (cui concinit Vossius) non aliter ea differre, quam vel sexu, vel mole, vel macularum varietate invictis rationibus ostendit. Ex his etiam sequitur tam Romanorum *pantheram*, quam Græcorum *pardalim*, tam marem quam feminam significasse, atque esse ejus generis vocabula quæ Grammatici *epicæna* appellant. Septuaginta certe Interpretes *λεπάρδος* ubique usi sunt ijs in locis quibus *pardus* aut *leopardus* in Latinis Bibliorum versionibus occurrunt. *Leopardus* autem vox composita proprie significat animal ex *pardo* et *leone* natum: ea serius, et non nisi quarto seculo usurpari solita; quo etiam et sequentibus seculis pro *pardo* accipitur, ut ex Fl. Vopisco, Symmacho, et Lampridio, &c. constat: id quod nostra multisque alijs Europæ linguæ deinceps obtinuit.

28. *Trux ubi seminium*] Truces leonum catulos intelligit: *seminium* enim idem est quod *semen*, sive illud quod ex femine ortum est. Quo sensu Varro, de re Rust. *E quo semine ego procreavi pullos*, et, quem præcipue respexisse Jonstonus videtur, Lucret. lib. 3. 741.

*Denique cur acris violentia triste leonum
Seminium sequitur, docti vulpibus et fuga cervis
A parvibus datur. -----*

36. *Seposium*] Middleb. *suppositum*.

37. *Calamus*] Arbor odorata in Arabia nascens, de qua consule Plinium lib. 12. cap. 22.

38. *Cyperus*] Arbor etiam est, sive frutex odorifera, in qua describenda miram Plinium inter & Dioscoridem animadvertit diffensionem Harduinus, quem videas ad Plin. lib. 12. cap. 24. V. etiam Bochart. Phaleg. lib. 1. cap. 4.

39. *Cinnama*] *Cinnamomum* & *cinnamum* idem esse ex Plin. lib. 12. cap. 19. liquet: apud quem ejusdem descriptionem reperias. Hodie nullam esse ejus notitiam ait Pancirollus, lib. rer. memorab. tit. 9. p. 28. Vulgo idem existimatur quod *carnella*; sed res esse prorsus diversas monstrarunt Salmasius Plin. Exerc. p. 283. & alibi, & Harduinus ad prædict. Plinij locum. Poetæ fere semper *cinnama* pluraliter efferunt. Ita Ovid. Met. 15.

Quassaque cum fulva substravit cinnama myrrha.

Et Claudian. de nupt. Hon. 95.

Hic casia matura seges, Panchaæque turgens

Cinnama. -----

43. *Vertice*] Ab utroque polo. Plin. lib. 2. cap. 15. *Terra æ vericibus duobus, quos appellavere polos, centrum cæli est.* Cic. de Nat. Deor. 2. 42. ex Poeta quodam,

Extremusque adeo duplici de cardine vertex.

Dicitur esse polus. ----

Confer Virg. Geor. 1. 242. Manil. 1. 601. & 3. 401.

CAP. V. 2. *Myrrhea*] An *Myrrha*? ut in Middleb.

4. *Vitigenusque latex*] Pro *Vino*. Ex Lucretio depromptum lib. 5. 15.

Namque Ceres fertur fruges, Liberque liquoris

Vitigeni laticem mortalibus instituisse.

Et lib. 6. 1070.

Vitigeni latices in aquai fontibus audent

Misceri. ----

Plinius & Columella utuntur voce *vitigineus*, sed illam non ad vinum, sed arborem ipsam referunt: prior habet *ligna*, posterior *folia vitiginea*.

7. *Nox oculis somnusque*] *Nox* hic *somnusque* idem significare videntur: nocte autem pro somno usus est Virg. Æn. 4. 530.

--- *Oculisque aut pectore noctem Accipit.* ---

Et Stat. Theb. 10. 213. *noctem extrurhabat.*

Natant] Cur *somnus oculis natare*, aut *oculi natantes* a Poetis dicantur, non adeo inter Commentatores convenit. Scaliger, & post eum Ruæus, ad Virg. Geor. 4. 496. & Æn. 5. 856. *natantia lumina* explicant *errantia* seu *fluitantia*, quæ nunc aperiuntur, nunc clauduntur: quorum opinioni nonnihil favet Silius, lib. 10. *Exhalat lucem & dubitantia lumina condit.* Alij ad tenebras referunt, umbras sive imagines, quæ ante oculos dormiturentium aut morientium volitare seu natare videntur: quo sensu Ovid. Met. 12. *Ante oculosque natant tenebra.* Alijs denique, & quorum mihi potissimum arridet sententia, *oculi natantes* sunt qui *natant*, seu inundantur humore quodam, qui somnum solet antecedere, & quo etiam morientium oculi madefiunt. Hanc explicationem haud parum confirmat Virg. Æn. 1.

At Venus Ascanio placidam per membra quietem

Irrigat. --- Et Sil. lib. 10.

Oculisque quietem Irrorat. —

Et Lucr. 3. de ebrijs loquens,

Tardescit lingua madet mens, Nant oculi, —

Et Ovid. 6. Fast.

Nox erat, & vinis oculisque animique natabant.

Confer Ovid. 5. Met. 71. Ped. Alb. El. 1. 93.

8. *Aure bibit*] i. e. avidè audit. Flaccum secutus est lib. 2. Od. 13.

Pugnas & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus.

Quem imitatus Juvenal. Sat. 4. 50.

Nequic quam populo bibulas donaveris aures.

16. *Cor salit* — *micuere sinus*] Celerem cordis motum seu trepidationem utraque hæc phrasis significat, sive ex gaudio, metu, dolore aut alio quovis affectu oriatur. V. Plant. Cas. 2. 6. 62. & Mil. 4. 2. 96. & Ovid. Epist. 1. 45. & 5. 37. & Pers. 3. 111.

38. *Corvi oscinis*] *Oscines* aves Romanis dictæ, quæ ore vel cantu auspiciū faciunt, ut *præpetes* quæ pennis. V. Varr. de L. L. Plin. 1. 10. c. 19. A. Gell. 6. 6. Inter aves autem *oscines*, seu futura ore præcinentes, juxta divinatorum disciplinam maxime insignis erat corvus. Jonstono ob oculos erat illud Horatij lib. 3. Od. 27. *Oscinem corvum prece suscitabo Solis ab ortu.*

CAP. VI. 12. *Obrutus*] Virg. Æn. 1. *Obtutuque hæret defixus in arvo.*

13. *Vellera &c.*] Hi 6 versus prius occurrunt, in cap. 4.

21. *Huic*] Hoc & sequente versu pro *huic* forsan legendum hic: non enim satis apte sponsum, qui hic loquens inducitur, *huic* potest dicere.

27. *Nimium dixere beatam*] i. e. felicissimam prædicabant. Vox enim *nimium* non semper in vitium vertitur, ut est in proverbio, sed idem interdum est quod supremus gradus, vel perquam, valde, admodum, aut simile quid. Ita nimirum (ni fallor) intelligendus Virg. Geo. 1. *O fortunatos nimium sua si bona norint Agricolas.* i. e. fortunatissimos. Et Claud. de 3. Cons. Hon. 96. *O nimium dilecte Deo.* i. e. supra modum. et ibid. 51. *Quoque magis nimium pugna inflammaret amorem.* i. e. ingentem pugnandi ardorem excitaret.

28. *Laticoma*] Vocem hanc apud nullum probum auctorem reperio, quanquam multæ sunt ejusdem originis, quales *anguicomus*, *flammicomus*, *flavicomus*, *ignicomus*, sed pleræque vergentis Latini-

tatis temporibus. Hanc ob causam *laeteola* potius ab auctore scriptum arbitror; atque hanc ~~conjecturam~~ non minimum fulcit Middleb. Editio, quæ ~~laetane~~ *laetane* habet, pro *substituto*: quo etiam vocabulo usus est cap. 2. præuate Catullo, car. 36. 17. Num te *laeteola* tenent puella.

30. *Conseruere latus*] Hoc Ouidio acceptum debet, Ep. 2.

Panitet & lateri conseruisse latus.

34. *Clypeata seges*] Illud etiam ex Ouidio est, Met. 3. 110.

Crescitque seges clypeata virorum.

aut ex illo Virg. *Æn.* 7.

Insequitur nimbus peditum, clypeataque totis

Agmina densantur campis.

37. *Gemmis*] Nodi & *germina*, quibus in flores aut folia arbor protuberat, metaphoricè vocantur *oculi* & *gemma*: *oculi* propter corrugationem corticis, quæ circumscriptam oculorum cuticulam imitatur; *gemma* simili metaphora. V. Virg. *Ecl.* 7. 4. *Geo.* 2. 74.

41. *Solymæa*] *Solymeus* aut *Solymæa* apud aliquem melioris notæ scriptorem non reperio, at *Solymus* et *Solyma*. Ita Tac. *Hist.* 5. 2. *Solymos carminibus Homeri celebratam gentem.* Juv. 6. 543. *Interpres legum Solymarum.* Val. Arg. 1. (*Namque potes*) *Solymo nigrantem pulvere fratrem, &c.* Sed immensa Poetis in nominibus proprijs licentia.

43. *In te*] Responso ad interrogationem videtur. An autem ad Sponsam pertineat, an Hierosolymitanam; atque an per totum sacrum drama suæ cuique personæ partes apte tributæ sunt, Theologis discutiendum relinquo, qui hac in re haud raro diversi abeunt. LXX Interpretes, Latina vulgata, & multæ aliæ versiones hic initium faciunt capitis 7. Forte *in se* & *habes* legendum.

CAP. VII. 2. *Aluta*] Vox aptissima, est enim *aluta* pellis mollior ad calceos præcipue concinnata, Cæsar lib. 3. B. G. *Pelles pro velis, alutæque tenuiter confectæ.* Ita Martial. 2. Ep. 29.

Non extrema sedet lunata lingua planta,

Coccinea non lesum cingit aluta pedem.

3. *Dadala*] Opera quæque artificiosa *dadala* dicta sunt, vel a *Dadalo* fabro Atheniensi omnium suæ ætatis artificum ingeniosissimo, vel (ut vult Festus) a verbo *dadadarein*, *variare*. Hinc apud Lucretium *dadala tellus, dadala natura, carmina item & signa dadala*, & apud Virg. *dadala testæ.*

6. *Quem torno*] Virg. æmulator *Ecl.* 3.

Lenta quibus torno facili superaddita vitis.

26. *Dat liquor*] Tritum est illud Horatij,

Fœcundi calices quem non fecere disertum?

Mors senis] Quia senibus ingens est atque indefessa loquendi cupiditas, quasi (inquit Barclaius Icon Anim. cap. 1.) *datus a natura stimulus, ne illi docere gravarentur qui omnium optime possem.*

CAP. VIII. 13. *Deserta locorum*] Pro desertis locis. Forma loquendi non Poetis modo, sed & Historicis quibusdam satis frequens, ut *opaca locorum, ardua terrarum, abdita montium, angusta viarum, cava saxorum, devia silvarum, lata camporum.* &c.

15. *Pomus erat, memini*] Imitatio Ovidij Ep. 5. *Populus est, memini.*

19. *Omnia vincit amor*] Notum Virgilij hemistichium.

20. *Cruda*] *Cruenta vel crudelis*: a *cruore* enim est *crudus*, & ab hoc *crudelis*, sicut a *fido fidelis*. Hoc sensu Virg. dixit *crudum ens*, Stat. *cruda praelia*.

21. *Undantes flammæ*] Undarum modo erumpentes. Virg. Æn. 12. *Flammis undabat vortex.* Claud. Mar. Viç. lib. 2. *Undantesque globos flammarum in sidera laxos.* Auf. in Perioch. *Undantem clypeus defulгурat ignem.*

28. *Teretes*] *Mammæ pulchre tumescentes* intelligit: est enim *teres* (ut notat Cellarius) *formositatis* vocabulum, & *amatoriam* quandam *pulchritudinem* significat: unde Poetæ *teretem cervicem, furas teretes, membra teretia* appellant. Neque id solum *teres* dicitur quod in oblongo rotundum est, ut Festus docuit, sed etiam quod sphericum est et globosum, ut ex Manil. lib. 1. 207, & 230. & l. 3-353. alijsque auctoribus patet.

F I N I S.

